

Korte mededelingen

Blauwe dennenprachtkever *Phaenops cyanea* (Coleoptera: Buprestidae) nu ook in Nederland waargenomen

Op 27 juli 2002 werden te Elspeet (AC 183-476) twee exemplaren van de prachtkever *Phaenops cyanea* (Fabricius, 1775) waargenomen door mevrouw Mas Hielkema. Een exemplaar werd verzameld en is opgenomen in de collectie van haar man, Meindert Hielkema, te Gouda. De kevers zaten in de zon op stammen van fijnspar (*Picea abies*). De stammen maakten onderdeel uit van een houtverzamelplaats waar, naast fijnspar, ook geveld hout was opgeslagen van den, eik, populier en spar. Hellrigl (1978) merkt op dat vooral in Noord-Europa de soort, behalve op dennen (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*, *P. pinaster*, *P. halepensis*, *P. salzmanni* en *P. laricio*), ook op spar voorkomt. De kever schijnt een voorkeur te hebben voor dikkere stamdelen en takken.

Het is opmerkelijk dat eerst nu deze warmteminnende prachtkever in ons land is waargenomen, daar het voorkomen van *P. cyanea* sinds 1990 in nagenoeg alle deelstaten van de voormalige Bondsrepubliek Duitsland is vastgesteld (Mühle 1998) en daar als schadelijk aan dennen wordt gemeld. Ook Köhler & Klausnitzer (1998) vermelden de soort van alle deelstaten met uitzondering van het Weser-Emsgebied.

Phaenops cyanea heeft een lichaamslengte van 8-10 mm, is staalblauw tot blauwgroen van kleur, glanzend en sterk afgeplat (figuur 1). De larven vreten eerst zigzaggende gangen onder de schors en vreten later ook van het spinthout. De uitvliegopening is ovaal van vorm en kan worden verward met de uitvliegopening van boktorren. De soort komt voor in Europa, Noordwest-Afrika, het zuiden van Klein-Azië, de Kaukasus, Siberië en Mongolië; hij lijkt de Atlantische invloedssfeer te mijden.

Figuur 1. *Phaenops cyanea*, gevangen 27 juli 2002 te Elspeet, Gelderland. Foto: Paul van Wielink

Phaenops cyanea captured 27 July 2002, Elspeet, Gelderland.

Vitale bomen worden niet bedreigd, omdat ze de jonge larven door middel van hun sapstroom of door inkapseling met harsen kunnen doden. Zwakke bomen kunnen echter afsterven indien de boom door de keverlarven wordt aange-tast. Bomen op warme zonnige plaatsen en bomen die te lijden hebben van wateroverlast maken een grotere kans als broedboom te fungeren. Verdere verspreiding van de kever

kan worden voorkomen door in het voorjaar de aangetaste bomen te rooien, te ontschorsen en de schors te verbranden.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar Mas en Meindert Hielkema voor hun melding en onze latere uitstapjes naar deze vindplaats. Ook Paul van Wielink wil ik bedanken voor zijn fraaie opname van de prachtkever.

Literatuur

- Hellrigl K 1978. Ökologie und Brutpflanzen europäischer Prachtkäfer (Coleoptera: Buprestidae). Zeitschrift für Angewandte Entomologie 85: 167-191.
Mühle H 1998. Die Käfer Mitteleuropas 15: 5-398.
Köhler F & Klausnitzer B (eds) 1998. Verzeichnis der Käfer Deutschlands. Entomologische Nachrichten und Berichte, Beiheft 4: 1-185.

Dré Teunissen
Strausslaan 6
5251 HG Vlijmen
dre.teunissen@zonnet.nl

Summary

Phaenops cyanea (Coleoptera, Buprestidae) new for The Netherlands

On 27 July 2002 two beetles belonging to *Phaenops cyanea* were found in Elspeet, province of Gelderland. They were sunbathing on trunks of felled *Picea abies*. Felled trunks of other tree species were lying nearby. This is the first record of this species for The Netherlands. The record was expected, as the species is found in nearly all departments of Germany.

Phyllonorycter robiniella (Lepidoptera: Gracillariidae) in Amsterdam

Na de spectaculaire en snelle intocht van *Cameraria ohridella* Deschka & Dimic in ons land heeft zich kortgeleden *Phyllonorycter robiniella* Clemens aangediend als opvallende en potentieel schadelijke mineerder. De inkt van zijn officiële benoeming tot *faunae nova species* is nog maar nauwelijks droog (Huisman et al. 2003). Het verspreidingsgebied dat tussen 1998 en 2002 in Nederland is opgebouwd lijkt te bestaan uit drie kernen: Zuid-Limburg, de Achterhoek met de omgeving van Nijmegen, en de omgeving van Rotterdam.

Al een paar jaren houd ik in Amsterdam de robinia's in de gaten en op 23 augustus 2003 was het zover. Op 50 passen van mijn woning in Amsterdam Noord ontdekte ik één sneeuw witte onderzijdige blaasmijn. De mijn was goed ontwikkeld en bevatte twee cocons - ongewoon voor een *Phyllonorycter* maar typisch voor deze soort. Hiermee heeft *P. robiniella* dus een vierde kern in Nederland. Kort na de Amsterdamse waarneming, op 19 september 2003, werd *P. robiniella* gevonden in Hilvarenbeek. Het zal nu vermoedelijk niet lang meer duren voordat de soort homogeen over ons land verspreid is.